

Szakmai beszámoló

a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára által 2017. november 8–9-én szervezett közigazgatás-történeti konferencia NKA-pályázatához

A Magyar Nemzeti Levéltár (MNL) mindig is elsősorú feladatának tekintette a közigazgatás-történet művelését, hiszen az alapos közigazgatás-történeti ismeretek nélkülözhetetlenek a mindennapi levéltári gyakorlat során. Éppen ezért az MNL Országos Levéltára 2017-ben immár negyedik alkalommal rendezett e témakörben tudományos műhelykonferenciát.

A 2017. évi, másfél napos konferencia súlypontját, amint az a rendezvény címéből is kiderül („Fejezetek a magyar közigazgatás történetéből, 1945–1958”), az 1945 és 1958 közötti időszak közigazgatási változásai képezték. Az első két, Borhi László, valamint Rainer M. János által tartott, 30–30 perces problémafelvető előadás a legfrissebb nemzetközi totalitarizmus-kutatás eredményeit felhasználva ismertette a korabeli közigazgatási változások hazai és világpolitikai hátterét, a kelet-közép-európai összefüggéseket, valamint kijelölte Magyarország helyét a térségen belül. Az ezt követő, 20–20 perces előadások témái az alábbiak voltak: a helyi közigazgatás átalakulása 1945–1956 között (előadók: Czetz Balázs, Káli Csaba, Boross István, Sipos András, Rigó Róbert, Tóth Judit), a szakigazgatás 1945 utáni változásai (Gyarmati György, Ólmosi Zoltán, Ritter György, Kiss András, Keresztes Csaba), az 1956-os forradalom és az azt követő megtorlások hatása a közigazgatásra (Sáfár Gyula, Gulyás Martin), végül a kommunista diktatúra által meghurcolt egyes személyek életútja (Kovács Tamás, Révész Béla, Honvári János).

A konferencia elsődleges célja az volt, hogy a témakör legjobb szakértőinek segítségével átfogó képet adjon a vizsgált időszak magyar közigazgatásának történetéről, a szovjet terjeszkedést kísérő, kikényszerített államszervezeti változásokról. Mélyfúrás-jellegű helytörténeti kutatások alapján az előadók olyan kérdésekre is keresték a választ, mint a szovjetizálás lokális folyamatai, a helyi pártelit és nómenklatúra vizsgálata, az elitváltások kérdése, vagy a közigazgatás egyes helyi sajátosságai.

A konferencia témájához szorosan kapcsolódott a 2018. április 13-án megrendezett „Bencések Magyarországon a pártállami diktatúra idején III.” című tudományos konferencia, mely a bencés rend magyarországi történetét mutatta be az 1945–1990 közötti időszakban. Az előadók konferencián számos aspektusból vizsgálták az előadók a bencés rend vizsgált korszakbeli történetét: szó esett intézménytörténetéről, mindennapi életről, személyes élettörténetekről és állambiztonsági beszerzésekről is.

Budapest, 2018. augusztus 8.

L. Balogh Béni
szakmai vezető

Képek a konferenciáról





BENCÉSEK MAGYARORSZÁGON A PÁRTÁLLAMI DIKTATÚRA IDEJÉN III.



TUDOMÁNYOS KONFERENCIA A BENCÉS REND MAGYARORSZÁGI TÖRTÉNETÉRŐL (1945-1990)

- 10.00 - 10.30 **Köszöntő:**
SZABÓ CSABA, főigazgató, MNL
HORTOBÁGYI T. CIRILL OSB főpátr, Pannonhalmi Főapátsági Levéltár
CSEH GERGŐ BENDEGÜZ, főigazgató, ÁBTL
- 10.30 - 10.50 **PETES RÓBERT**, egyháztörténész: **Megújulási törekvések Pannonhalmán a II. Vatikáni Zsinat fényében. Az 1969-71-es rendi nagyháptalan**
- 10.50 - 11.10 **DÉNESI TAMÁS**, igazgató, Pannonhalmi Főapátsági Levéltár: **A laikus szerzetesi intézmény Pannonhalmán (1946-1987)**
- 11.10 - 11.30 **WIRTHNÉ DIERA BERNADETT**, történész
Nemzeti Emlékezet Bizottsága, MTA BTK: **Az oblatus-intézmény vezetői a diktatúra évében**
- 11.30 - 11.50 **SZABÓ CSABA**, főigazgató, Magyar Nemzeti Levéltár: **Életrépek Szent Márton hegylén a létező szocializmus időszakából**
- 11.50 - 12.10 **RING ORSÓLYA**, tudományos munkatárs, MTA TK, RECENSZ kutatócsoport: **Relutáció és társadalmi mobilitás: egyházmegyei támogatott diákok a Pannonhalmi Bencés Gimnáziumban az 1960-as években**
- 12.10 - 12.30 **BOROS ZOLTÁN**, levéltáros, Pannonhalmi Főapátsági Levéltár: **Bencések a szombathelyi egyházmegyében**
- Vita, ebédszünet
- 13.20 - 13.40 **SCHILDE RENÉ**, tanár, Pannonhalmi Bencés Gimnázium: **A perjei naplók (1945-1979) történeti forrásértéke**
- 13.40 - 14.00 **SOÓS VIKTOR ATTILA**, történész, Nemzeti Emlékezet Bizottsága: **Új ember, egy új lap élén. Péntes Balduin OSB életútja és főszerkesztői tevékenysége**
- 14.00 - 14.20 **SOMORJAI ADÁM OSB**, történész, Pannonhalmi Főapátsági Levéltár: **A hold másfél arca. Polgár Vilmos OSB nyugaton 1957-1974**
- 14.20 - 14.40 **CÜTHNÉ GYÖNI ESZTER**, adjunktus, ELTE: **„Rieger” fedőnevű ügynök jelenté**
- 14.40 - 15.00 **BANDI ISTVÁN**, tudományos kutató, ÁBTL: **Árnyékok a boldog hádiármuszóiból. A bencés renddel szemben a hatvanas években alkalmazott fiatalbörü ügynökök történeti vizsgálata**
- Vita, zárzó

2018.04.13.

MNL ORSZÁGOS LEVÉLTÁRA, KIÁLLÍTÓ- ÉS KONFERENCIATEREM
1016 Budapest, Bécsi kapu tér 2-4.

<p>A Magyar Nemzeti Levéltár és a Magyar Kormánytisztviselői és Állami Tisztviselői Kar testületi meghívása a</p> <p>FEJEZETEK A MAGYAR KÖZIGAZGATÁS TÖRTÉNETÉBŐL 1945 - 1958</p> <p>elmúlt közigazgatás-történeti konferenciájára időpont: 2017. november 8-9. Helyszín: MAGYAR NEMZETI LEVÉLTÁR ORSZÁGOS LEVÉLTÁRA 1016 Budapest, Bécsi kapu tér 2-4. (Kilenc- és konferenciaterem)</p> <p>2017. NOVEMBER 8., SZERDA</p> <p>09.00 - 09.15 KÖSZÖNTŐK</p> <p>MIKÓ ZSUZSANNA az MNL, akadémikus főigazgató helyettese</p> <p>DARIGAY ESZTER a Magyar Kormánytisztviselői és Állami Tisztviselői Kar elnöke jogelődök: Kóvács Tamás</p> <p>A SZOVJETVALÁS ÉS A SZOVJETTÍPUSÚ ÁLLAMRENDEZÉSEK FŐBB ALLEMOZAI MAGYARORSZÁGON 1945-1956 KÖZÖTT Levezető elnök: MIKÓ ZSUZSANNA, akadémikus főigazgató helyettese (MNL)</p> <p>09.15 - 09.45</p> <p>BORHI LÁSZLÓ asszociált professzor (Párizs, Franciaország) tudományos tanácsadó (MTA BTK Történettudományi Intézet)</p> <p>KELET-KÖZÉP-EURÓPA ÉS A NAGYHATALMAK 1945-1956</p> <p>09.45 - 10.15</p> <p>RAINER M. JÁNOS egyetemi tanár (Eszterházy Károly Egyetem) osztályvezető (EÖSZK, 1956-os 1958-as)</p> <p>MAGYARORSZÁG SZOVJETIZÁLÁSA 10.15 - 10.30 VITA</p> <p>10.30 - 10.40 KÁVÉSZÜNET</p>	<p>A HELYI KÖZIGAZGATÁS ÁTALAKULÁSA (1946-1956) Levezető elnök: C. KÓVÁCS TAMÁS, akadémikus főigazgató helyettese (MNL)</p> <p>10.40 - 11.00</p> <p>CZETZ BALÁZS igazgató (MNL, PNL)</p> <p>A KÖZIGAZGATÁS ÁTALAKULÁSA FEJÉR MEGYÉBEN A RÁKÓCSI-KORSZAKBAN</p> <p>11.00 - 11.20</p> <p>KÁLI CSABA igazgató helyettes (MNL, ZNA)</p> <p>ZALA MEGYE KÖZIGAZGATÁSI ÁTALAKULÁSA 1945-1950 KÖZÖTT</p> <p>11.20 - 11.40</p> <p>BOROSS ISTVÁN fővezető (MNL, Vele)</p> <p>KÖZIGAZGATÁSI HATÁROK VÁLTOZÁSAI VESZPRÉM MEGYÉBEN AZ 1950-ES ÉVEKBEN</p> <p>11.40 - 12.00</p> <p>SÍPOS ANDRÁS főosztályvezető (MNL)</p> <p>AZ ÖNKORMÁNYZAT ÉS A TANÁCSRENDSZER KÖZÖTT A BUDAPESTI VÁROSKÖZIGAZGATÁS PROBLÉMÁI 1949-BEN</p> <p>12.00 - 12.20</p> <p>RICÓ RÓBERT előtérnök (Helmholtz Intézet)</p> <p>A KECSKEMÉTI KÖZIGAZGATÁS ÁTFORMÁLÁSA ÉS A HATALMI VISZONYOK ALAKULÁSA 1945-46-BAN</p> <p>12.20 - 12.40</p> <p>TÓTH JUDIT főosztályvezető (MNL, ÖL)</p> <p>A BECÜRTÉSI OPERATÍV BIZOTTSÁGOK MŰKÖDÉSE 12.40 - 13.00 VITA</p> <p>13.00 - 14.00 EBÉD- ÉS KÁVÉSZÜNET</p> <p></p>	<p>SAJKÖZIGAZGATÁS 1945 UTÁN Levezető elnök: KÓVÁCS TAMÁS, akadémikus főigazgató helyettese (MNL, ÖL)</p> <p>14.00 - 14.20</p> <p>GYARMATI GYÖRGY ny. főigazgató (ÁBTL)</p> <p>ÖNKORMÁNYZATI VÁLY HATALMI PÁRTI KÖZIGAZGATÁS. BIBÓ ISTVÁN ÉS A KÖZIGAZGATÁS VILÁGHÁBORÚ UTÁNI REFORMALHATÓSÁGA</p> <p>14.20 - 14.40</p> <p>ÖLMOSSI ZOLTÁN ny. főosztályvezető (MNL)</p> <p>A MAGYAR DOLGOZÓK PÁRTJA ÉS AZ „ÁLLAMI SZÉKTOR” KAPCSOLATA</p> <p>14.40 - 15.00</p> <p>RITTER GYÖRGY levéltáros (MNL, ÖL)</p> <p>A VESZPRÉMI NÉMETEK JOGPUSZTÁSA EGY TELEPÜLÉSFEJELŐDÉSI SZEMZÖGÉBŐL</p> <p>15.00 - 15.20</p> <p>KISS ANDRÁS főosztályvezető (MNL, ÖL)</p> <p>IPARKÖZIGAZGATÁS 1945 UTÁN</p> <p>15.20 - 15.40</p> <p>KERESZTES CSABA főosztályvezető helyettes (MNL, SZOK)</p> <p>LEFOKOZVA. A MŰVELŐDÉSIRÁNYÍTÁS ÁLLAMSZERVEZETI VÁLTOZÁSAI 1949-1957</p> <p>15.40 - 16.00 VITA</p> <p>2017. NOVEMBER 9., CSÜTÖRTÖK</p> <p>AZ HSC-OS FORRADALOM, AZ EZZÉ VÁLTOZÓ MEGYÉK KÖZÉP- ÉS A KÖZIGAZGATÁS Levezető elnök: C. KÓVÁCS TAMÁS, akadémikus főigazgató helyettese (MNL)</p> <p>16.00 - 16.20</p> <p>GALAMBOS SÁNDOR főosztályvezető (MNL, SZOK)</p> <p>A FORRADALOM KÖZIGAZGATÁSÁNAK NÉHÁNY JELLEMZŐJE SZABOLCS-SZATMÁR MEGYÉBEN</p>
--	--	---

10.30 – 10.40

SÁFÁR GYULA

igazgatóhelyettes (MNL, BMML)

A FORRADALOM HELYI SZERVEINEK TEVÉKENYSÉGE
ES IRÁNYÍTÓ SZEREPE TÓTKOMLÓSON 1956-BAN

10.40 – 11.00

GULYÁS MARTIN

szakmányi igazgató (MNL)

GAZDASÁGPOLITIKAI VITÁK AZ ÉVÁR IRÁNYÍTÁSÁRÓL
1953-1957 KÖZÖTT

11.00 – 11.20 | VITA

11.20 – 11.30 | KÁVÉSZÜNET

MÉGHURCOLT SZEMÉLYEK ÉLETRAJZAI

Levegőt emek. NEMŐ ZSÓZSANNÁKA, ártalmatlanítási igazgató (MNL)

11.30 – 11.50

KOVÁCS TAMÁS

főosztályvezető-helyettes (MNL, OL)

SZORÍTÁSBAN - MESTER MIKLÓS PÁLYAFUTÁSA
AZ 40-ES ÉS '50-ES ÉVEK MAGYARORSZÁGÁN

11.50 – 12.10

RÉVÉSZ BÉLA

egyetemi docens, igazgató, szociológus
(SZTE ÁITK Politikai Tanácsok)

VLADÁR GÁBOR, AZ IGAZSÁGÜGY-MINISZTER

12.10 – 12.30

HONVÁRI JÁNOS

egyetemi docens (Sokcheryi István Egyetem)

AKINEK A TUDÁSÁRA A II. VILÁGHÁBORÚ UTÁNI
KORMÁNYOK CSAK VÁLTSÁGOS IDŐSZAKOKBAN
TARTOTTAK IGÉNYT. VARGA ISTVÁN

12.30 – 12.50 | VITA, ZÁRSZÓ

12.50 | EBÉD



RÖVIDÍTÉSEK

- ÁBT: Állambiztonsági Szolgálatok Titkarsága Levéltára
- IFL: Budapesti Fővárosi Levéltára
- MNL: Magyar Nemzeti Levéltár
- MNL, BMML: Magyar Nemzeti Levéltár Belügy-Magyar Levéltára
- MNL, OL: Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára
- MNL, PML: Magyar Nemzeti Levéltár Felső-Magyar Levéltára
- MNL, SZKK: Magyar Nemzeti Levéltár Székelykeresztúri Kisebbségi Központ
- MNL, SZSZML: Magyar Nemzeti Levéltár Székelykeresztúri Székely Magyar Levéltára
- MNL, VML: Magyar Nemzeti Levéltár Vasúti Magyar Levéltára
- MNL, ZML: Magyar Nemzeti Levéltár Zala-Magyar Levéltára
- NEM: Nemzeti Örökséstudományi Intézet
- SZTE ÁITK: Szegedi Tudományegyetem Állam- és igazgatástudományi Kar



A honvédekkel való, az igazgatási feladatokról



MAGYAR KORMÁNYTISZVISELŐI
ÉS ÁLLAMI TISZVISELŐI KAR

KÖZIGAZGATÁS-TÖRTÉNETI KONFERENCIA
2017 | 11 | 8-9



FEJEZETEK
A MAGYAR
KÖZIGAZGATÁS
TÖRTÉNETÉBŐL
1945 – 1958



MAGYAR NEMZETI LEVÉLTÁR ORSZÁGOS LEVÉLTÁRA
1014 Budapest, Bécsi kapu tér 2-4. | Hálójáró- és konferenciaterem